

Dumansız Yaşam

— sahara · 18 Aralık 2024

Fi tarihinde Artvin'den İstanbul'a yönüne hareket eden bir otobüsle başladı yolculuğumuz. Eşim ve ilkokula yeni başlayan oğlum ve daha üç yaşındaki kızımınla otobüste yerimizi aldık. Tarihin yazma gereği hissettim yine de. Netekim Evren, bildirimlerini yayınlamasının arifesindeydik. O yılların koşullarını bilenleriniz bilir. Bilmeyenler de öğrenebilirler isterlerse. Bir kere ülkemizin doğu illerinden kalkan otobüsler en az bir saat rötarlı kalkardı.

Hele de benim yolculuk yaptığım sonbahar mevsiminde muavinler yolcuların yanlarına aldıkları haddinden fazla eşyalarını yerleştirmekte annelerinden emdikleri süt burunlarından gelirdi. Çuvallara doldurulmuş patatesler, fasulyeler, plastik kaplarda turşular, yağ ve peynirler... Muavinler otobüsün sağında solunda yığılan eşyalara bakıp, kollarını sağa sola açıp çaresizce başlarını yukarı kaldırıp yukarı arz ederlerdi çaresizliklerini.

Artvin'de otobüse yetesiye yolcuların eşyalarını güçbela yerleştirildi. Borçka'da da biletli yolcular var. Otobüsümüz Borçka garajına girdi. Gözlerime inanmadım gördüklerim karşısında. Büyüklü küçüklü kaplara konmuş turşular, fasulye, kabak, peynir say sayabilirsen; dağ gibi yığılmış eşyalar. Sözü uzatmayayım. Hani demokrasilerde çare tükenmez ya: Otobüsün içine boydan boya eşyalar dolduruldu. Ve yolculuk başladı.

Otobüsümüz hareket edeli bir çeyrek saat geçmemişti. Tiryakiler sigaralarını tütürmeye başladı.

Kıtlık yıllarında varsılların düğünlerinde kurulan yemek masalarına saldıranlar gibi sigara paketlerine hücum başladı. Ön, orta, arkada koltuklar eşit biçimde yerleştirilmişçesine otobüsün her tarafından dumanlar yükseliyordu. Keşif duman otobüsümüzü yayla sisi gibi sardı.

Otobüsümüzde her yaş gurubundan yolcular vardı. Kucağında bebeği olan gelinler, aksakallı dedeler, yanlarında nineleriyle şaşkınlıkla durumu izliyordu. Önümüzdeki kış mevsimini oğullarının yanında geçirme kararlarına şimdiden bin pişman halleri vardı yaşlıların.

Bebekler ağlamaya başladı hemencecik. Belli ki, sigara dumanından rahatsız olmuşlardı. Anneler çocuklarının ağlamalarına çare olamamanın hüznü içinde sigara içenlere hayır dua okumadıkları ayan beyan belliydi. Çocuk ağlamalarına yaşlıların öksürmeleri karışırken Hopa'ya girdik. Kaptanımız kısa süre ihtiyaç molası verdi. Lavabo gereksinimi olanlar bin bir güçlkle otobüsümün içine yerleştirilen eşyaların arasından geçerek, bazılarını çiğneyerek dışarı çıkabiliyordu.

Otobüsümüz hareket etti. Ara ara tüttürenler eksik olmuyordu. Yeşilaycılar duman altı olmuştuk. Gözlerimiz yaşarıyordu. Öksürük, çocuk ağlamaları hiç kesilmedi.

“Yollar seni gide gide usandım,

Ayağıma diken battı gül sandım.” Türküsü derlenmemişti daha. Derlenmiş olsaydı eğer sigara dumanı altında duygularımızı en iyi anlatırdı.

Otobüsümüz yarım saat yemek molası verdi. Zorlukla eşya yığınlarını aşarak özgürlüğe kavuştuk. Dışarıdaki temiz hava çarptı bizleri adeta. Cüzdanına güvenen yemek yedi lokantada. Bazı yolcular yol için hazırladıkları azıklarla idare ettiler.

Anons duyuldu cırlak bir sesle. “ Artvin’den gelip İstanbul istikametine giden otobüsünüz hareket etmek üzeredir. Yolcuların yerlerini almaları rica olunur.” Hareket başladı yeniden. Vakit hayli ilerlemiş etraf zifiri bir karanlığa bürünmüştü. Karadeniz’in koyu mavi rengi yok olmuştu. Bizim tiryakiler, “yemekten sonra yak bir sigara, ister zengin ol ister fakara” sözünü yerde bırakır mı hiç? Otobüsü bir kez daha öncekinden daha kesif duman sardı. Hiçbir Allah’ın kulu “aman sigara içmeyin, bebekler, yaşlılar var aramızda...” diye tiryakileri uyarmadığı gibi, tiryakiler de hallerinden memnundu. Uyarı yapılsa; söylenecek sözlerin havada kalacağı da acı bir gerçektir.

Ülkemde de güzel güzel kararlar yürürlüğe konuyor. Araçlarda sigara içilmesi 1997’de çıkarılan bir kanunla yasaklandı. Ne güzel bir kanun!

Toplum sağlığını ilgilendiren bir güzel kanun da 2006’da çıkarıldı. Bu kanuna göre de halkın yararlandığı kapalı yerlerde özellikle kıraathanelerde de sigara içimi yasaklandı.

Bu iki kanunla alınan kararlar son yıllarda halkın sağlığını korumada önem arz eden çok yerinde

uygulama olmuştur. Bir zamanlar kıraathanelerde bira içimi serbestti. Bu uygulama da yasaklandı. Bu uygulama da güzel ve yerinde!

Demek ki, bu güzel topraklarda toplumun büyük çoğunluğunu direkt ilgilendiren ve kapalı yerlerde dumansız yaşamı olanaklı kılan kararlar alına biliniyor. Ne diyelim darısı ihtiyacımız olan yaşamımızı kolaylaştıracak sosyal, ekonomik... benzeri alanlarda çıkarılmasını beklediğimiz yeni kanunların başına.